

Замула Богдан Анатолійович,
здобувач кафедри криміналістики та судової
медицини Національної академії внутрішніх
справ

НЕОБХІДНІСТЬ ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОБЛЕМИ РОЗСЛІДУВАННЯ ВБИВСТВ, УЧИНЕНИХ ІНОЗЕМЦЯМИ НА ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ

У ст. 10 Кримінального процесуального кодексу України нормативно закріплена рівність перед законом і судом. Так, в ч. 1 вказаної статті зазначено, що не може бути привілеїв чи обмежень у процесуальних правах, передбачених цим Кодексом, за ознаками раси, кольору шкіри, політичних, релігійних чи інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання, громадянства, освіти, роду занять, а також за мовними або іншими ознаками. Водночас, ч. 2 цієї ж статті декларує, що у випадках і порядку, передбачених цим Кодексом, певні категорії осіб, (неповнолітні, іноземці, особи з розумовими і фізичними вадами тощо) під час кримінального провадження користуються додатковими гарантіями [1].

Злочини вчинені іноземцями та відносно іноземців завжди перебувають під пильною увагою, як керівництва Національної поліції України, так і громадськості. А поширення злочинів міжнародного характеру та необхідності боротьби з ними, є однією із нагальних проблем сучасного суспільства та актуальним завданням юридичної науки [2].

Тому, швидке та об'єктивне розслідування даної категорії злочинів вимагають від правоохоронних органів якісної та ефективної роботи. Інтенсивний розвиток зовнішньої міграції в Україні та активні зміни в зовнішньополітичному становищі сприяють виокремленню злочинів, які учиняються іноземцями, в окрему групу для здійснення їх криміналістичного аналізу, з метою розробки максимально ефективного комплексу заходів направлених на ефективне, повне та швидке розслідування такої категорії злочинів.

Необхідність криміналістичного дослідження вчинення злочинів іноземцями підтверджується і статистичними даними судових та правоохоронних органів України. Так, лише з початку 2018 року до суду направлено 2,2 тис. кримінальних проваджень, де в якості підозрюваних є іноземці. Водночас, кількість зареєстрованих

кримінальних проваджень по даній категорії осіб за вказаний період складає 3,8 тис [3].

Особливого занепокоєння, сьогодні, викликає вчинення іноземцями особливо тяжких злочинів, а саме вбивств. Так, із загальної кількості облікованих кримінальних правопорушень за 2017 рік – 43 вбивства, вчиненні іноземцями. Із них, направлено до суду 27 кримінальних проваджень.

Із статистичних матеріалів стає зрозумілим, що проблема розслідування вбивств вчинених іноземцями на практиці існує. Тому, у сучасних умовах надзвичайно актуальним постає питання удосконалення та оптимізація процесу розкриття і розслідування фактів щодо вчинення умисних вбивств іноземцями. Розслідування цієї категорії злочинів має низку особливостей, які відрізняють організацію розслідування даної категорії злочинів від інших злочинів проти життя та здоров'я, які необхідно враховувати слідчим у своїй діяльності. Криміналістична характеристика умисних вбивств, що вчиняються іноземцями, суттєво відрізняється від інших, а значить і має суттєві відмінності в організації розслідування та доказування. Крім цього, особливого значення по даній категорії злочинів посідають питання особливостей перейняття кримінального провадження під час під час розслідування вбивств, вчинених іноземцями та видача особи іноземця (екстрадиція), що підозрюється у вчиненні вбивства.

Окремі проблеми розкриття та розслідування умисних вбивств у сучасних умовах розглядали наступні вітчизняні науковці, а саме: О. О. Андрєєв, А. О. Антощук, В. П. Бахін, І. В. Борисенко, В. І. Бояров, О. Ю. Булукув, С. Ф. Здоровко, Ю. Б. Комаринська, М. В. Костенко, І. В. Кубарєв, О. С. Саїнчин, В. В. Семенов, В. Л. Синчук, А. В. Старушкевич, В. Ю. Шепітько, А. М. Чорний, Ю. М. Черноус. Але слід констатувати, що багато питань як теоретичного, так і практичного плану залишилися поза увагою дослідників.

Питання особливостей розслідування злочинів, що вчинені іноземцями, досліджувалися О. І. Бастрикіним, Р. С. Белкіним, Н. О. Жуковою, І. І. Когутичем, А. Г. Крамаревим, В. С. Кузьмічовим, В. П. Лавровим, О. І. Олександровою, Л. Д. Удаловою, Л. Г. Шарай та іншими.

Значна кількість наукових досліджень присвячувалась окремим аспектам розслідування. В той час як питання розслідування вбивств, вчинених іноземцями не було предметом окремого дослідження. Праці перерахованих вчених становлять велику теоретичну цінність і практичну значущість, але тим не менше, не охоплюють повного

комплексу питань, спеціально присвячених проблемам розслідування вбивств вчинених іноземцями.

Потреби слідчої й судової практики вимагають комплексного підходу в оновленні криміналістичної методики. Зокрема, потребують свого подальшого дослідження теоретичні основи розкриття й розслідування умисних вбивств, вчинених іноземцями: визначення криміналістичної класифікації й характеристики злочинів зазначеного виду, побудова на сучасному методологічному підґрунті окремої видової методики. На основі узагальнення типових слідчих ситуацій, типових версій сформувати організаційно-тактичні алгоритми діяльності на початковому етапі розслідування зазначених видів вбивств.

Таким чином, підвищена соціальна небезпека та наявна тенденція до зростання умисних вбивств, вчинених іноземцями, а їхнє низьке розкриття, існуючі недоліки в організації та тактичному забезпеченні розслідування, що пов'язані з недостатньою теоретичною розробкою та методичним забезпеченням цих злочинів й викликає необхідність у дослідженні.

Список використаних джерел

1. Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон України від 13 квіт. 2012 р. № 4651-VI. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>.

2. Черноус Ю. М. Теорія і практика криміналістичного забезпечення досудового слідства у справах про злочини міжнародного характеру: монографія. Київ : Скіф, 2012. 448 с.

3. Інформація, щодо притягнення до відповідальності іноземців URL: <https://www.npu.gov.ua>.

4. Антошук А. О. Початковий етап розслідування вбивства матір'ю своєї новонародженої дитини : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09. Київ, 2014. 203 с.